

i Detail- og Groshandelen; fra 1925 til 30 er paa Grund af ringere Omsætning Omkostninger i Varehuse stegne fra 27 til 30 pCt. og i „Kaufhäuser“ fra 29 til 33 pCt. Ogsaa Konsumforeningerne viser en tilsvarende Stigning. En Tabel angiver for 1930 Omkostningerne i de forskellige store Detailforretninger fra 13½ til 34 pCt., højst er de i Manufakturbranchen. Til de to Indlederes Foredrag slutter sig 15 kortere Indlæg fra Brancheforeningernes ledende Mænd. Interessant er, at man har været i Stand til at opstille Standardprocenter for de enkelte Omkostninger i Forhold til Omsætning i de forskellige Brancher, saaledes at den store Enquete-Kommission har været i Stand til at bedømme, i hvilken Grad de indsendte Individualoplysninger havde Sandsynligheden for sig.

L. V. Birck.

JOHAN VOGT: *Den marxistiske Lære om Varebytte og Profit.* (Frams Forlag, Oslo 1931. 92 S.).

Johan Vogt har som Universitetsstipendiat paa Universitetet i Oslo forelæst over Karl Marx; første Del af disse Forelæsninger foreligger nu. Forf. begynder med en vel stærk Bebrejdelse mod den liberale Økonomis afvisende Stilling til Marx; dens Tankegang, at det bestaaende Samfunds Institutioner maa tages som noget givet og evigt og, at følgelig de økonomiske Kategorier er absolutte, danner en hæmmende Censurbarriere, som hindrer den ortodokse Økonom i at nærme sig Marx med andet end Uvilje. Men Forf. har Uret i, at Marxismen er alene om at forstaa Udviklingen af den økonomiske Samfundsdannelse; for ikke at tale om Sociologerne, saa har f. Eks. de amerikanske Institutionalistes Forstaaelse af Institutionernes Foranderlighed og dermed vor Videnskabs Kategoriers Betingethed. Marx har set uendelig meget, den liberale Økonom ikke har set, men hans Analyse var ikke blot betinget af Forhold, der ligger op mod 100 Aar tilbage, men han var selv en Skolastiker i ikke mindre Grad end sin Kritiker Böhm-Bawerk, hvad der var uundgaaelig, naar han byggede paa fhv. Vekselmægler Ricardo.

Det er ogsaa betegnende, at Vogt, der selv er en fuldt uddannet og meget dygtig Teoretiker, i sin Fremstilling af Marx' Bytte- og Profitlære, uagtet han fastholder den Marxske Nomenclatur, faktisk lægger ind i Marx, hvad denne ikke har tænkt, f. Eks. Forskellen mellem Real- og Privatkapital, en Sondring, der skyldes moderne Økonomer. Vogt hører til dem, der kunde udvikle Marx, og er, uagtet hans Gengivelse er ud-

i Detail- og Groshandelen; fra 1925 til 30 er paa Grund af ringere Omsætning Omkostninger i Varehuse stegne fra 27 til 30 pCt. og i „Kaufhäuser“ fra 29 til 33 pCt. Ogsaa Konsumforeningerne viser en tilsvarende Stigning. En Tabel angiver for 1930 Omkostningerne i de forskellige store Detailforretninger fra 13½ til 34 pCt., højst er de i Manufakturbranchen. Til de to Indlederes Foredrag slutter sig 15 kortere Indlæg fra Brancheforeningernes ledende Mænd. Interessant er, at man har været i Stand til at opstille Standardprocenter for de enkelte Omkostninger i Forhold til Omsætning i de forskellige Brancher, saaledes at den store Enquete-Kommission har været i Stand til at bedømme, i hvilken Grad de indsendte Individualoplysninger havde Sandsynligheden for sig.

L. V. Birck.

JOHAN VOGT: *Den marxistiske Lære om Varebytte og Profit.* (Frams Forlag, Oslo 1931. 92 S.).

Johan Vogt har som Universitetsstipendiat paa Universitetet i Oslo forelæst over Karl Marx; første Del af disse Forelæsninger foreligger nu. Forf. begynder med en vel stærk Bebrejdelse mod den liberale Økonomis afvisende Stilling til Marx; dens Tankegang, at det bestaaende Samfunds Institutioner maa tages som noget givet og evigt og, at følgelig de økonomiske Kategorier er absolutte, danner en hæmmende Censurbarriere, som hindrer den ortodokse Økonom i at nærme sig Marx med andet end Uvilje. Men Forf. har Uret i, at Marxismen er alene om at forstaa Udviklingen af den økonomiske Samfundsdannelse; for ikke at tale om Sociologerne, saa har f. Eks. de amerikanske Institutionalistes Forstaaelse af Institutionernes Foranderlighed og dermed vor Videnskabs Kategoriers Betingethed. Marx har set uendelig meget, den liberale Økonom ikke har set, men hans Analyse var ikke blot betinget af Forhold, der ligger op mod 100 Aar tilbage, men han var selv en Skolastiker i ikke mindre Grad end sin Kritiker Böhm-Bawerk, hvad der var uundgaelig, naar han byggede paa fhv. Vekselmægler Ricardo.

Det er ogsaa betegnende, at Vogt, der selv er en fuldt uddannet og meget dygtig Teoretiker, i sin Fremstilling af Marx' Bytte- og Profitlære, uagtet han fastholder den Marxske Nomenclatur, faktisk lægger ind i Marx, hvad denne ikke har tænkt, f. Eks. Forskellen mellem Real- og Privatkapital, en Sondring, der skyldes moderne Økonomer. Vogt hører til dem, der kunde udvikle Marx, og er, uagtet hans Gengivelse er ud-

mærket, en for selvstændig Aand til at stille sig paa Sovjet-økonomiens Standpunkt, der slavisk fortolker og endevender Marx for at faa ham til at passe paa alle Tilfælde, værre end nogen teologisk Dogmatiker, og det ikke blot det socialistiske Evangelium „Kapitalen“, men ogsaa Sct. Marx' Breve til de Philippinere o. a. Jeg anbefaler Økonomer at læse Bogen.

L. V. Birck.

K. VEDEL-PETERSEN: *Københavns Kommune i Aarene 1914—21.* (Engelsen & Schrøder. Kbhvn. 1931. 431 Sider).

Forfatteren udtaler i Forordet, at det har været ham magtpaaliggende at give en Fremstilling af Begivenhederne, saaledes som de efterhaanden udviklede sig og af de Foranstaltninger, der sattes i Værk til Imødegaaelse af de Vanskeligheder, som Forholdene medførte. I et Par knappe men oplysende Afsnit — de ydre Vilkaar, det lukkede Markeds Politik, Indtægts- og Befolkningsforhold — er først givet en Fremstilling af de ydre fundamentale Vilkaar, under hvilke Kommunens Liv i denne Periode maatte leves. Paa Bogens øvrige 400 Sider er der dernæst gjort Rede dels for Vareforsyningen og Prisreguleringen, Dyrtidslovgivning og Boligforhold og dels givet en Fremstilling af de forskellige kommunale Institutioners Vilkaar og Virksomhed og af Kommunens Finanser.

Den Opgave, Forfatteren saaledes har sat sig, maa herefter sikkert siges fuldt ud at være løst. Hvad der maa forekomme væsentligt af Periodens Begivenheder er medtaget, og Behandlingen synes fyldestgørende. Paa nogle Punkter kunde maaske en større Overskuelighed være vundet, saafremt det var forsøgt ud af Begivenhedernes tilsyneladende Virvar i højere Grad at trække Linierne frem.

Forfatteren har holdt sig strængt indenfor den Ramme, han har afstukket i Forordet. Bogen er næsten overalt kun referende, saa at sige en „Sagsfremstilling“. En Undtagelse danner de Bemærkninger, der gøres om den i 1918 af Ordføreren for den borgerlige Gruppe i Borgerrepræsentationen fremsatte Tanke om en Udligning af Huslejeniveauet og en Inddragning til et Boligfond eller lignende af Lejestigningen i de gamle Huse. Forfatteren beklager, at et saadant Forslag ikke realiseredes; i Stedet overlod man nu i de følgende Aar en Lejestigning til Husejerne, hvis Formueværdi anslaas til henved 250 Mill. Kr.

En Vurdering af Begivenhederne og de trufne Foranstalt-